

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Гергана Кирилова Дачева, професор в СУ „Св.Климент Охридски”
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1. Филология

докторска програма Български език (История на българския книжовен език)

Автор: Зорница Любенова Иванова

Тема: Развитие на административната лексика и терминология в новобългарския книжовен език (от Освобождението до Втората световна война)

Докторант: задочно обучение

Научен ръководител: доц. д-р Владислав Миланов

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-38-152/25.03.2024 г. на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски" съм определена за председател на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „**Развитие на административната лексика и терминология в новобългарския книжовен език (от Освобождението до Втората световна война)**” за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област 2. Хуманитарни науки на висше образование, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Български език (История на българския книжовен език) .

Автор на дисертационния труд е Зорница Иванова – докторант в задочна форма на обучение към Катедрата по български език с научен ръководител доц. д-р Владислав Миланов.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Зорница Иванова е бакалавър (2014-2018) по българска филология и магистър по лингвистика (2018-2019) в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултета по славянски филологии. Докторант е в периода 2020-2023 г. в Катедрата по български език на Софийския университет с научен ръководител доц. д-р Владислав Миланов. В периода 2018-2023 г. е учител по български език и литература във Втора английска гимназия в София. От октомври 2022 година е асистент по фонетика и диалектология в Катедрата по български език, където работи и понастоящем.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Изборът на тема е много продуктивен с оглед на неизследваните досега цялостно проблеми, свързани с развитието на административната лексика и терминология в новобългарския книжовен език в периода от Освобождението до Втората световна война. Темата е актуална и интересна, а разработката е приносна по отношение на развоя на административната лексика в разглеждания период. Правят впечатление доброто структуриране на изследването, стройната и логическа композиция на текста и изводите, които докторантката извежда. Разглежданият материал е оформен в табличен вид и допринася за доброто възприемане на анализите.

4. Познаване на проблема

Докторантката се е справила отлично със задачите, които си поставя, като подхожда самостоятелно и творчески към избраната проблематика. Зорница Иванова показва умения да анализира получените резултати, да съпоставя отделните елементи на анализа и да синтезира направените наблюдения. В работата личи интересът на авторката към избраната проблематика, въпреки че тя е сложна, което намира своя израз в сериозността и задълбочеността на направените проучвания, анализи и изводи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Зорница Иванова е в обем от 206 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, библиография, научни приноси и списък на публикациите.

Уводът съдържа задължителните за жанра цели и задачи на изследването, както и методите, които дисертантката прилага към ексцерпирания материал. Зорница Иванова старателно и задълбочено е проследила множество законодателни и административни документи, като е обобщила и анализирала най-важните лексикални елементи от тях.

Първа глава е теоретична и се занимава с официално-деловия стил и административната лексика, с влиянието на социалните, икономическите и политическите процеси върху развитието на административната лексика, с чуждоезиковото влияние върху формирането и развитието на административната лексика, класификацията ѝ, лексико-семантичните групи, словообразуването като номинационен процес. Правят впечатление отличната подготовка на докторантката и интересът към темата, изчерпателното анализиране на събрания материал.

Втора глава прави обстоен преглед на историческите събития и законодателството, свързано с тях, от Освобождението до Втората световна война, когато всъщност е периодът на формиране и установяване на „модерната“ административна лексика в новата българска държава. Това е, най-общо казано, период на политически, държавен, законодателен, културен, обра-

зователен и т.н. подем у нас. Заимстват се както чужди политически и законодателни модели, така и чужда административна лексика, която е свързана с тях. В тази глава обаче се говори единствено за историческите събития и тяхното отражение върху законодателството и някои други страни на обществения живот у нас. В този ред на мисли можем да определим главата също като теоретична.

Трета глава насочва изследването в лингвистичен аспект, като се занимава с произхода, същността и начините на установяване на административната лексика, като се прави връзката с предходната глава и произтеклите исторически събития. На практика Зорница Иванова разделя четири етапа във формирането и установяването на административната лексика в изследвания от нея период – 1878-1900; 1900-1920; 1920-1930; 1930-1940. Според дисертантката след Освобождението „Освен посоченото чуждоезиково влияние (руско), западноевропейските езици също имат своята значима функция в процеса на разволя на административната лексика, а и на целия български език. Чрез тях сме усвоили основната част от международната лексика с гръцки и латински произход. От друга страна, редица френски, немски и английски думи са проникнали в българския чрез посредничеството на руския език.“ В таблици са структурирани административните документи и лексиката, която Зорница Иванова е ексцерпирала, което прави структурата на текста лесна за възприемане. Дисертантката е подбрала лексеми, които функционират като термини в административно-деловия стил.

Четвърта глава запазва структурата на трета глава и прави преглед на произхода, същността и начините на установяване на административния стил, като отново са разгледани вече обособените етапи на развитие. Жанровото и тематично разнообразие на текстовете по периоди показва динамика в посока на обогатяване на анализирания стил, направена е класификация на административната лексика, разгледани са социалните, обществените и политическите предпоставки за оформянето на административния стил. Дисертантката представя цялостно разбиране за спецификите на официално-деловия стил в българската административна практика, като акцентира на динамичното взаимодействие между езиковите, социалните и законодателните фактори, които формират и развиват административния език през годините.

Към дисертационния труд накрая са обособени изводи, научни приноси и библиография. В заключението синтезирано са обобщени изводите, които дисертантката прави въз основа на анализите на ексцерпирания материал.

Научните приноси са точно формулирани и отговарят на постановките и анализите в дисертационния труд.

Библиографията включва 17 библиографски единици по същността на изследователската теза и убедително показва теоретичната подготовка на дисертантката.

В заключение смятам, че докторантката Зорница Иванова е изпълнила отлично изследователските задачи, които си е поставила. Подходила е със самостоятелност и задълбоченост към избраната актуална тема, изложила е старателно своите наблюдения и анализи върху обемния екцерпиран материал, направила е сериозни и целенасочени изводи. Авторката пише с разбиране и сериозност, умее да структурира отлично текста и убедително защитава тезите си.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертантката е изброила шест приноса на своя труд, като е проявила прецизност при формулирането им. Те имат научен и научноприложен характер. Анализите на екцерпирания материал и изводите, направени в дисертацията, доказват пълноценността на изследването и приложимостта му в съвременните лингвистични парадигми.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по дисертационния труд (десет статии) са повече от достатъчно и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на СУ. Чрез статиите на Зорница Иванова може да се проследи развитието на разработката ѝ и да се види нейният профил на сериозен и практически ориентиран изследовател.

8. Лично участие на докторантката

От изследването личи съвсем ясно, че дисертантката е работила напълно самостоятелно. Съвсем закономерно в резултат на натрупаните теоретични познания и на направените анализи и обобщения Зорница Иванова е достигнала до своите изводи и е формулирала приносите си.

9. Автореферат

Авторефератът представя в по-съкратен вид разработката, но е напълно изчерпателен и представя работата без пропуски в съдържателен план. Отговаря изцяло на ЗРАСРБ, на Правилника и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

10. Мнение за преподавателските умения на Зорница Иванова

Като ръководител на Катедрата по български език и като дългогодишен преподавател на докторантката не мога да не отбележа задоволството и гордостта си от преподавателската ѝ работа. Тя спечели конкурс за асистент по фонетика и диалектология и води упражнения по тези две изключително важни дисциплини на студентите от първи и втори курс Българска филология. Те я уважават и ценят изключително много, което доказва нейните преподавателски умения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научноприложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св.Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Зорница Иванова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Зорница Иванова в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Български език (История на българския книжовен език).

30.05.2024 г.

Рецензент:

(проф. д-р Гергана Дачева)